

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/42/2017
Identifikačné číslo spisu:	7214228819
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7214228819.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú K. U., zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, Staničné nám. 9, dieťa rodičov Ing. S. U., bývajúceho v I., zastúpeného advokátkou JUDr. Alicou Petrovskou Homzovou, Advokátska kancelária so sídlom v Košiciach, Moyzesova 46, a M. U. bývajúcej v I., zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 41P/147/2014, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. apríla 2016 sp.zn. 8CoP/394/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 29. apríla 2016 sp.zn. 8CoP/394/2015
z r u š u j e a v e c v r a c i a t o m u t o s ú d u n a ď a ľ š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II rozsudkom z 8. júla 2015 č.k. 41P/147/2014-206 konanie o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému S. U. zastavil (bod I.), rozsudok Okresného súdu Košice II z 30. júla 2013 č.k. 45P/54/2013-54 v časti týkajúcej sa výživného zo strany otca na maloletú K. U. zmenil tak, že od 1. augusta 2015 do budúca znížil vyživovaciu povinnosť otca zo sumy 400 € mesačne na sumu 200 € mesačne, ktoré výživné je otec povinný uhrádzať vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám matky (bod II.), v prevyšujúcej časti návrh zamietol (bod III.) a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania (bod. IV.).

2. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 29. apríla 2016 sp.zn. 8CoP/394/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o výživnom (bod II.) potvrdil. Stotožnil sa s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie v plnom rozsahu (§ 219 ods. 1 a 2 OSP). Uviedol, že konajúci súd sa vysporiadal so všetkými námietkami matky maloletého dieťaťa uvedené ňou v odvolaní a ani v priebehu odvolacieho konania neuviedla také relevantné skutočnosti, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie vo veci. Na zdôraznenie správnosti dodal, že odmietnutie náhradného pracovného miesta v Prahe nie je možné považovať za dobrovoľné skončenie pracovného pomeru. Otec maloletého dieťaťa si našiel iný druh práce v mieste svojho bydliska formou podnikania aj vzhľadom na predpokladané zvýšenie cestovných nákladov a nákladov na prechodné ubytovanie. Nemohol v tom čase predvídať výnosnosť možných

riešení. Odvolací súd nemohol posúdiť potencionálny príjem otca v Prahe, i keď príjem by sa výrazne nezmenil, skutkový stav ohľadom zvýšenia nevyhnutne vynaložených výdavkov s týmto zamestnaním spojených však zistiť nevedel.

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadla včasným dovolaním z 23. júna 2016 matka (ďalej „dovolatelka“). Prípustnosť dovolania výslovne odôvodnila ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/ OSP v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ OSP (účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom). Namietala, že jej nebolo doručené vyjadrenie otca k odvolaniu, čím jej bolo odopreté právo na spravodlivý proces. Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, matka poukázala na skutočnosť, že sa otcovi znížil príjem, pričom nijak neznižil svoju životnú úroveň a súd mal vykonať dokazovanie aj v tejto veci podľa § 120 ods. 2 OSP bez toho, či boli dôkazy navrhnuté alebo nie. Z tohto dôvodu považovala rozhodnutie odvolacieho súdu aj za nedostatočne odôvodnené. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Otec maloletého dieťaťa vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho žiadal ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie matky maloletého dieťaťa je dôvodné.

6. Dovolanie bolo podané pred 30. júnom 2016 vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

7. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku zákona č. 160/2015 Zb. (ďalej len „CSP“), ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní matky maloletého dieťaťa.

8. Ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (§ 470 ods. 1 CSP). Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované (§ 470 ods. 2 veta prvá CSP).

9. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (pozri § 236 ods. 1 OSP). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 OSP a proti uzneseniu § 239 OSP. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP.

10. Dovolanie vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo osvojení, bolo v zmysle § 238 ods. 4 OSP neprípustné.

11. Dovolanie matky maloletého dieťaťa by vzhľadom na vyššie uvedené bolo prípustné iba vtedy, ak by v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 ods. 1 OSP.

12. Matka maloletého dieťaťa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

13. Dovolatelka namietala, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté vadou konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP.

14. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto

postupom odňal strane sporu jej procesné práva priznané občianskym súdnym poriadkom [napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

15. Dovolateľka v dovolaní výslovne tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatky v jeho odôvodnení. K tejto námietke dovolací súd odkazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.

16. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch mohla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., a to napríklad ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie malo také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížila k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci bol dôvod pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

17. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňalo kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry, obsahovalo zrozumiteľné vysvetlenie dôvodov, obsahuje ustanovenia, ktoré súd na vec aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Námietky dovolateľky v tomto smere predstavovali skôr vyjadrenie jej nespokojnosti s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktoré ale bez ďalšieho nepostačujú na založenie existencie vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Za procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

18. Dovolateľka tiež namietala, že odvolací súd porušil právo na spravodlivý súdny proces, keď nerešpektoval jej právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu.

19. Preskúmaním veci bolo zistené, že otec reagoval na odvolanie matky podaním z 1. októbra 2015 (č.l. 241 spisu), ktoré nebolo doručené matke na vyjadrenie. K tomuto zisteniu dovolací súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej

strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

20. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie otca k odvolaniu matky bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Matke mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto podaním. Zo spisu ale vyplýva, že v danom prípade matke táto možnosť nebola vytvorená. Keďže porušenie práva na spravodlivé konanie vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdov v odvolacom konaní, bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. V dovolaní sa teda opodstatnene namieta (hoci z iného dôvodu), že konanie pred odvolacím súdom trpí vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení.

21. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

22. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.